

verslag

Betreft	ROW/DHL
Vergaderdatum en -tijd	30 juni 2023 10:00
Vergaderplaats	Apollozaal 2, VWS
Aanwezig	Voorzitter: Karin Bemelmans Secretaris: Tjalda de Haas
	Albus, Marijn (KNSV) Dijk, Arjan van (NEVEDI) Goodijk, Dorieke (Kamelenmelkerij Smits) Jansen, Herman (NVWA) Jong, Aarieke de (NVWA) Kooij, Jan van (Amb. Korenmolenaarsgilde) Lith, Maartje (VHCP) Nobel, Eveline (COKZ) Quaedvlieg, Nicolette (GroentenFruitHuis) Rang, Hidde (VWS) Rijk, Jacques (KNS) Robert, Robbie (NBOV) Rooij, Frans van (Profri) Rutting, Marius (Houwers groep) Schaeffer, Tamara (NVWA) Schippers, Herman (Amb. Korenmolenaarsgilde) Smits, Frank (Kamelenmelkerij Smits) Spitters, Antwan (Jumbo) Veen, Natasja van (VWS) Veldhuis, Lidy (Voedingscentrum) Viloria, Ana (VWS) Waterink, Bert (BO Akkerbouw) Weijden, Coen van der (NVWA) Westra, Sanne (Min IenW) Yu, Chuchu (NVZ)
Afwezig met bericht	Egelmeers, Anne (Nepluvi) Hartog, Mark den (NEPLUVI) Keuning, Janneke (VNV) Reijerman, Mark (FNLI) Steinmann, Henk (Hygiënecode Binnenvaart) Vreeze, Marcel de (NEN)

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**

Regulier Overleg Warenwet

Bezoekadres:

Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bij

T.E.J. de Haas

Secretaris Regulier Overleg

Warenwet

T 070 340 79 11

M +31(0)6-15438837

_dienstpostbusrow@minvws.n

l

Datum

11 juli 2023

Bijlage(n)

2

Kenmerk

3656573

Aantal pagina's

8

*Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de datum
en het kenmerk van deze
brief.*

Datum
3 juli 2023

1. Voorstelronde en vaststelling agenda

De voorzitter opent de vergadering en stelt zichzelf kort voor als de nieuwe voorzitter van dit overleg. Er volgt een voorstelronde. De voorzitter geeft aan dat de volgorde van de agenda is aangepast zodat Sanne Westra van IenW aanwezig kan zijn bij de bespreking van de SUP (Single Use Plastics)-regeling.

2. Mededelingen

Van der Weijden deelt mee dat de NVWA werkt aan het aanpassen van de Meldwijzer, welke eind juli gepubliceerd zal worden. Quaedvlieg vraagt of de vier urenregel hier ook in verwerkt wordt. Dit is het geval. Verder vraagt Quaedvlieg of de meldwijzer voor residuen en MRL's afzonderlijk blijft. Dit is het geval. Albus vraagt zich af of de meldwijzer ook geldt voor private laboratoria. Van der Weijden geeft aan dat deze alleen geldt voor levensmiddelenbedrijven.

3. SUP-regelgeving

De voorzitter vraagt Westra om een toelichting. Westra vertelt dat 1 juli de nieuwe SUP-regeling van kracht wordt, die inhoudt dat ondernemers niet meer gratis plastic bekertjes en bakjes mogen verstrekken. Hiermee gepaard gaat de verplichting om een alternatief aan te bieden, zoals een retoursysteem of het toestaan van bring your own (BYO). Het geagendeerde factsheet horeca is één van 45 factsheets die IenW heeft opgesteld over de nieuwe regelgeving. Verder is naar aanleiding van de bespreking in het ROW/DHL op 17 oktober 2022 een risicoanalyse gedaan en een infoblad opgesteld met beheersmaatregelen voor risicobeheersing en voedselveiligheid.

Van Rooij stelt dat Profri zich zorgen maakt over de nieuwe situatie omdat de publiekscampagne volledig op BYO is gericht, en andere opties (veel ondernemers zijn overgestapt op verpakkingen van papier of suikerriet) genegeerd worden. De hygiëne in cafetaria valt niet te waarborgen als mensen massaal eigen pannetjes en bakjes mee gaan nemen. Ondernemers zijn hier niet klaar voor, en het infoblad was niet op tijd beschikbaar. Ook wil hij graag weten hoe het infoblad bij de ondernemers terecht komt.

De voorzitter concludeert dat de lopende campagne waarschijnlijk niet meer aangepast kan worden. Wel kan besproken worden of het infoblad de benodigde antwoorden op de vragen over hygiëne zal geven.

Schaeffer vertelt dat ook bij de NVWA veel vragen binnenkomen over de verantwoordelijkheid voor voedselveiligheid bij BYO. In het factsheet staat dat de consument verantwoordelijk is. De NVWA vindt dit te kort door de bocht geformuleerd, Schaeffer vraagt of deze tekst afgestemd is. Westra antwoordt dat op basis van de beschikbare informatie een eenvoudige formulering is gekozen voor de factsheet. Afsproken wordt dat NVWA en IenW contact zullen hebben om dit in de (nog op te stellen) Q and A van de NVWA uitbreider en accuraat aan bod kan komen. Daarnaast wordt

afgesproken dat het infoblad voor publicatie schriftelijk aan het ROW voorgelegd wordt, waarna de NVWA een advies zal geven en het naar de Minister van VWS wordt gestuurd ter ondertekening.

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**
Regulier Overleg Warenwet

Quaedvlieg mist tot slot in de campagne het feit dat consumenten ook op kassabonnen van de supermarkt extra heffingen tegen zullen komen, bijvoorbeeld bij maaltijdsalades in plastic verpakking.

Datum
3 juli 2023

De voorzitter geeft aan dat de branche nog een paar weken zal moeten wachten op de extra duidelijkheid van het infoblad en sluit het agendapunt.

4. Aanpassing Warenwetbesluit Bereiding en behandeling van levensmiddelen en Warenwetregeling hygiëne van levensmiddelen

De voorzitter leidt het agendapunt in. Er is lang gewerkt aan de voorliggende voorstellen, veel overlegd met COKZ en de NVWA. Ze geeft het woord aan Rang voor een presentatie van de voorstellen.

Rang presenteert de voorstellen met een PowerPoint presentatie (bijgevoegd bij dit verslag). Deze zijn gebaseerd op 2 rapporten van Bureau Risicobeoordeling en Onderzoek (BuRO) van de NVWA. Ten eerste hebben zij een risicobeoordeling gedaan over de gehele zuivelketen, en vervolgens op verzoek van VWS een aanvullende over de risico's van rauwe melk in de bewaarfase. Uit de genoemde analyses bleek het grootste risico in de zuivelketen de consumptie van rauwe melk en producten van rauwe melk. Het advies luidde daarom om strengere eisen te stellen aan veehouders die rauwe melk aanbieden voor directe consumptie, en om regels voor rauwe koemelk uit te breiden naar melk van andere diersoorten, en om room en biest mee te nemen in de regelgeving. Daarnaast is geadviseerd om als feit te accepteren dat consumenten die rauwe melk kopen deze rauw consumeren en dat het verplichte kookvoorschrift derhalve niet nuttig is.

VWS heeft daarop besloten de Warenwetregeling hygiëne van levensmiddelen (WHL) aan te passen. De eisen die nu gesteld worden aan koemelk zullen ook gaan gelden voor andere diersoorten. Daarnaast wordt rauwe melk beschouwd als een consumptiegereed product; de microbiologische normen van het WBL worden daarom van toepassing verklaard. De verplichte waarschuwing om de melk te koken voor consumptie wordt een aanbeveling. Verder komen er mogelijkheden om rauwe melk onder bepaalde voorwaarden buiten het boerenerf te distribueren. Deze mogelijkheden blijven beperkt, zodat de distributielijnen kort zijn het product goed traceerbaar is en snel en goed teruggeroepen kan worden bij eventuele problemen. De verruimingen hebben alleen betrekking op de distributie van diepgevroren melk. Deze melk mag aan de plaatselijke detailhandel verstrekt worden. Daarnaast wordt verzending van diepgevroren melk naar consumenten toegestaan mits gegarandeerd is dat de melk tot de bezorging diepgevroren blijft. Bedrijven moeten ervoor zorgdragen dat zij voldoen aan de regelgeving, het toezicht is belegd bij COKZ.

Verder worden twee aanpassingen gedaan aan het Warenwetbesluit Bereiding en behandeling van levensmiddelen (het WBL). Ten eerste wordt

de uitzondering van rauwe producten voor microbiologische normen ongedaan gemaakt. Ten tweede wordt STEC aan het WBL toegevoegd, dit was eerst geregeld via een beleidslijn van de NVWA. Meer details zijn te vinden in de tabel op dia 7 van bijgevoegde presentatie.

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**
Regulier Overleg Warenwet

De voorzitter dankt Rang en vraagt om reacties, te beginnen bij de NVWA. Van der Weijden is blij dat de regelgeving over STEC overgeheveld wordt naar het BBL; het heeft ook de voorkeur van de NVWA dat de microbiologische normen op één plaats te vinden zijn. De Jong vindt het eervol dat haar werk als risicobeoordelaar zo in wetgeving gegoten is, zij vindt dat er goede stappen gezet zijn. Nobel geeft aan dat het COKZ ook positief is over de voorstellen, en dat hiermee een aantal jaar werk afgerond wordt.

Datum
3 juli 2023

Smits geeft aan vragen te hebben bij de voorgelegde stukken. Als eerste wil hij weten of vertegenwoordigers van de branches voor paarden- en geitenmelk ook uitgenodigd zijn voor dit overleg. Dit is niet het geval, wel is LTO als branchevertegenwoordiger uitgenodigd.

Smits vestigt de aandacht van de vergadering op een passage uit de risicoanalyse van BuRO waaruit blijkt dat het gezondheidsrisico dat bepaalde pathogenen met zich meebrengen beperkt is. Hij wil hiermee aangeven dat er veel strengere regelgeving gaat gelden terwijl het risico relatief klein is. De voorzitter geeft aan dat de risicobeoordeling niet ter discussie staat en vraagt Smits om te focussen op bezwaren tegen de voorgestelde wetgeving.

Smits heeft een opmerking over artikel 8, derde lid, onderdeel, a, van het WHL. Daarin wordt aangegeven dat rauwe melk onmiddellijk na het winnen diepgevroren moet worden. Dit komt volgens hem niet overeen met de praktijk. Rang antwoordt dat er gekeken wordt naar een andere formulering die beter aansluit aan de praktijk zonder extra risico's voor de voedselveiligheid.

Vervolgens vraagt Smits waarom de rauwe melk alleen diepgevroren getransporteerd mag worden. Momenteel wordt rauwe melk van zijn bedrijf gekoeld onder 4 graden getransporteerd naar de klant. Straks is dit niet meer toegestaan maar kan de klant het wel op komen halen in een warme auto. Rang antwoordt dat de verzending van gekoelde rauwe melk generiek toestaan een brug te ver was voor VWS, bovendien is de regelgeving van toepassing voor rauwe melk afkomstig uit alle diersoorten. Tot nu toe was de verzending van rauwe melk volgens het WHL helemaal niet toegestaan, voor koemelk is dit dus een verruiming. Godijk vraagt waar deze beslissing op gebaseerd is, Rang geeft aan dat dit op basis van de risicobeoordeling is. Smits geeft aan al jaren gekoelde rauwe melk te verzenden zonder incidenten, en vindt dat dit wel veilig kan. Rang antwoordt dat de voorgestelde wetgeving is gebaseerd op het algemene beeld over rauwe melk dat uit de risicobeoordeling naar voren is gekomen.

Ten derde wil Smits graag weten waarom de melk niet via de groothandel, maar wel rechtstreeks aan de supermarkt geleverd mag worden. De groothandel transporteert en bewaart de melk onder gecontroleerde

omstandigheden. Rang antwoordt dat de toegestane afzetmogelijkheden voor de meester rauwe-melkleveranciers (de leveranciers van rauwe koemelk) een aanzienlijke verruiming is en dat VWS, vanwege de wenselijkheid van een korte afzetketen niet verder wil gaan in de algemene wetgeving.

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**
Regulier Overleg Warenwet

Datum
3 juli 2023

Ten vierde staat in artikel 8, zesde lid van het WHL dat de rauwe melk minimaal 2 maal per maand op totaal kiemgetal en maandelijks op pathogenen gecontroleerd moet worden. Dit geeft extra kosten en administratieve lasten terwijl de risico's niet bij elke diersoort even groot zijn. Smits wil zeker ook geen ziekteverwekkers in zijn melk, maar ziet de noodzaak van deze intensieve controles niet. De voorzitter benadrukt dat de regelgeving voor alle producenten geschreven is, niet enkel voor de bedrijven die het goed doen. Nobel geeft aan dat COKZ in 5% van de gevallen STEC vindt. De voorzitter vraagt VWS of er een mogelijkheid ingevoegd kan worden om de onderzoeksfrequentie te verlagen als de resultaten gedurende lange tijd bevredigend zijn. Van der Weijden geeft aan dat een dergelijke mogelijkheid ook in de Europese verordening voor microbiologische criteria is opgenomen. VWS zal bezien of het mogelijk is een dergelijke bepaling op te nemen.

Tot slot geeft Smits aan dat hij zich niet kan vinden in de data waarop de verschillen in kiemgetal gebaseerd zijn, namelijk onder andere informatie uit derde landen waar de hygiëne veel minder goed geregeld is. Rang realiseert zich dat Ethiopische kiemgetallen niet direct vertaald kunnen worden naar de situatie in Nederland, en dat het kiemgetal waarschijnlijk te hoog is vastgesteld. De voorzitter benadrukt dat VWS nog naar een aantal aspecten in de toelichting gaat kijken.

Albus stelt dat de specerijenhandel veel complexe internationale ketens heeft. Hij vraagt zich af of de normen voor STEC in het BBL straks niet veel strenger zijn dan die in Verordening microbiologische criteria (EG 2073/2005). Rang antwoordt dat dit inderdaad zo is. Dit is een bewuste keus, en Nederland pleit er in Brussel dan ook voor om STEC ook in de Europese regelgeving op te nemen.

Schippers vraagt zich af of het nuttig is ook vertegenwoordigers van andere diersectoren over deze voornemens te informeren, zodat dezelfde discussie niet nog eens gevoerd wordt. Rang antwoordt dat naar aanleiding van de afwezigheid van LTO gekeken zal worden hoe de primaire sector voldoende bekend gemaakt kan worden met de regelgeving. **Ingekomen mededeling na de vergadering:** Het COKZ heeft in januari 2023 alle bij hen bekende melkbedrijven die rauwe melk aan de consument verkopen een nieuwsbrief (bijgevoegd bij dit verslag) toegestuurd met daarin de aankondiging van nieuwe regels voor rauwe melk van alle diersoorten. Hier zijn geen reacties op binnengekomen.

Van Kooij stelt dat er een enorme verruiming komt in de distributie van rauwe melk aan consumenten, en dat dit strengere eisen rechtvaardigt.

De voorzitter vraagt of er nog vragen zijn vanuit de NVWA. De Jong ziet een omdraaiing van de aanduidingen "gebruiken op de dag van aankoop" en "geef schadelijke bacteriën geen kans" in artikel 8 a, lid 2 onder a en b.

Ze vraagt waarom dit zo is. Dit blijkt een tekstfout te zijn, dit wordt gecorrigeerd. Daarnaast vraagt zij waarom de productiedatum niet op de melktank aangegeven hoeft te worden. Rang antwoordt dat de datumaanduiding vooral van belang is bij melk die is verpakt. Van melk in de melktank is op andere manieren aan te tonen hoe oud de melk is; het aangeven van een productiedatum op de melktank is daarom overbodig. Verder ziet De Jong in de artikelsgewijze toelichting benoemd staan dat de aanbeveling "gebruiken op de dag van aankoop" niet verplicht is als de melk is voorverpakt en voorzien van een TGT- of THT- datum. Is het niet zo dat rauwe melk altijd een TGT-datum moet hebben? Rang geeft aan dat in het geval van diepgevroren melk er een THT-datum op de verpakking zal staan.

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**
Regulier Overleg Warenwet

Datum
3 juli 2023

Quaedvlieg geeft aan dat er voor de groente- en fruitsector ook veranderingen zijn met de wijziging van het BBL. Ze vraagt of de toelichting iets aangepast kan worden omdat groente en fruit door de huidige formulering risicovolle levensmiddelen lijken. Afgesproken wordt dat Quaedvlieg (zo spoedig mogelijk) een tekstsuggestie naar VWS zal sturen. Ook wil Quaedvlieg graag weten of deze regelgeving genotificeerd wordt in Brussel. Van Veen legt uit dat het ROW-overleg de consultatie is, waarna verschillende procedurele stappen volgen. De regelgeving moet genotificeerd worden, er vindt een voorhangprocedure plaats en het ontwerpbesluit wordt voor advies voorgelegd de Raad van State. Waarschijnlijk zal de regelgeving op zijn vroegst juli 2024 in werking treden. Tot slot vindt Quaedvlieg het goed dat STEC nu in het BBL opgenomen wordt, maar zullen bedrijven wel de beslisboom missen. Kan er een verwijzing gedaan worden naar een NEN- of CEN-norm? Van der Weijden geeft aan dat hierover ook iets opgenomen kan worden in het nieuwe Handboek microbiologie.

Smits benadrukt nog eenmaal dat zijn bedrijf de meest voedselveilige rauwe melk produceert. De voorzitter begrijpt dat dit voor hem een zeer belangrijk punt is en benadrukt dat het ministerie goed naar het commentaar heeft geluisterd en op bepaalde punten aanpassingen zal overwegen.

Van Dijk merkt op dat 'plaatselijke detailhandel' een wel heel brede definitie is en is benieuwd of deze nog aangescherpt wordt en of deze handhaafbaar is. Rang antwoordt dat deze vraag in gesprekken met het COKZ ook aan de orde is gekomen en dat het ministerie dit nog nader zal bekijken.

De voorzitter sluit dit agendapunt.

5. Nieuw evaluatiedocument hygiëncodes

De voorzitter vraagt Jansen om een toelichting. Jansen legt uit dat er nieuwe criteria voor het evalueren en actualiseren van hygiëncodes opgesteld zijn. Dit omdat de huidige criteria uit 2015 dateren en er een aantal nieuwe ontwikkelingen zijn geweest. Ook is de tekst gemoderniseerd.

De voorzitter vraagt of er vragen zijn bij het document. Rijk zou graag een tabel zien met een overzicht van de veranderingen ten opzichte van het document uit 2015. Ook zou hij het document graag uitgebreider

bespreken in het Brancheoverleg. Jansen vindt dit prima, hij geeft aan dat als branches suggesties sturen aan de NVWA het aangepaste document opnieuw aan het ROW zal worden voorgelegd.

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**
Regulier Overleg Warenwet

Rutting is benieuwd of er al iets bekend is over de VENECA-code (contractcaterars). De oude is officieel verlopen. Jansen antwoordt dat deze in de ronde van 2015 geactualiseerd had moeten worden en dat gekeken moet worden hoe dit op te lossen.

Datum
3 juli 2023

Godijk merkt op dat in het document veel aandacht is voor virussen. Spitters komt terug op het begrip lokaal. De levensmiddelenbranche zou hier ook in de hygiëncodes meer grip op willen krijgen.

Van Rooij geeft aan dat Profri en de vereniging Chinese Horeca Ondernemers een eigen hygiënedocument hebben opgesteld omdat de Hygiëncode voor de horeca van KHN niet algemeen (gratis) verstrekt wordt. Hij vraagt of er een punt van gemaakt kan worden dat codes gedeeld worden, ook buiten de branchevereniging. Rang antwoordt dat VWS in het verleden heeft aangegeven dat de codehouder de code voor een redelijke prijs aan niet-leden dient te verstrekken. Als de redelijkheid van de prijs hier ter discussie wordt gesteld moet daar naar gekeken worden. Rijk vult aan dat in de oude afspraak staat dat de kostprijs berekend moet worden. Hij wil hierbij wel opmerken dat de branches veel inzet en uren aan de hygiëncodes besteden, die betaald worden door de leden. Het is daarom logisch dat niet-leden een prijs betalen voor de code. Van Rooij antwoordt dat als de situatie niet verandert, deelsectoren gedwongen worden eigen codes op te stellen. Rang gaat naar de situatie kijken. Albus vraagt hem om daarbij ook te kijken naar de snijvlakken tussen sectoren. Hij geeft als voorbeeld dat de slagerijsector eisen stelt aan toeleverende sectoren. Deze kunnen echter niet weten aan welke eisen zij moeten voldoen als zij niet de hygiëncode kopen. Lith sluit zich aan bij dit verzoek, leden van VHCP zijn nooit producteigenaar. Door het steeds wisselende portfolio is het soms niet duidelijk welke eisen er gesteld worden. Yu vertelt dat hij in het verleden commentaar had op de passages over virussen, in het huidige document zien deze er echter goed uit.

Quaedvlieg merkt op dat in hoofdstuk 1.2 gesproken wordt over de Minister van Economische Zaken en Kwaliteit. Deze bestaat niet. Jansen gaat dit aanpassen.

De voorzitter rondt dit agendapunt af.

6. Rondvraag

Albus vraagt de NVWA om een tijdlijn voor het nieuwe Handboek microbiologie. Van der Weijden antwoordt dat het nu nog intern is, maar dit jaar geconsulteerd zal worden. Doel is het volgend jaar te publiceren, het vervangt dan infoblad 85.

Rang deelt mee dat VWS kijkt naar de bepalingen rondom decontaminatie van voedingsmiddelen om waterbesparing bij het wassen te faciliteren en tegelijkertijd de volksgezondheid te blijven waarborgen. In overleg met IenW wordt gekeken of het gebruik van middelen in waswater onder

voorwaarden toegestaan kan worden. Quaedvlieg geeft aan dat de groente- en fruitbranche blij is met dit voornemen en dat het behalve op duurzaamheid ook effect heeft op oneerlijke concurrentie vanuit het buitenland en op het voorkomen van besmettingen. Yu vraagt of het hier om desinfectie gaat. Rang antwoordt dat het niet om desinfectie maar om decontaminatie gaat, maar dat er vaak wel sprake is van gebruik van hetzelfde type middelen. Hij neemt het aanbod van Yu om expertise van NVZ bij de uitwerking van dit beleid in te zetten graag aan.

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**
Regulier Overleg Warenwet

Datum
3 juli 2023

De voorzitter sluit de vergadering om 12:03